

توصیف پیامبر اکرم (ص) از زبان امام رضا (ع)

علاوه بر قرآن کریم که بارها از رسول خدا (ص) نام برده و او را دارای، خلق عظیم، رؤف و رحیم، اسوه حسنه و... معرفی می‌کند، ائمه (ع) هم درباره ویژگی‌های نبی مکرم اسلام (ص) سخنان ارزنده‌ای بیان داشته‌اند.

علاوه بر قرآن کریم که بارها از رسول خدا (ص) نام برده و او را دارای، خلق عظیم، رؤف و رحیم، اسوه حسنه و... معرفی می‌کند، ائمه (ع) هم درباره ویژگی‌های نبی مکرم اسلام (ص) سخنان ارزنده‌ای بیان داشته‌اند.

در این نوشتار مروری کوتاه به برخی از سخنان امام علی بن موسی الرضا (ع) درباره شخصیت پیامبر مکرم اسلام (ص) خواهیم داشت. یکی از بیانات امام علی بن موسی الرضا (ع) درباره نام محمد و احترام به شخصیت آن حضرت است. ایشان می‌فرمایند: «اذا سمیتم الولد محمداً فاکرموه و اسعوا له فی المجالس و لا تقبحوا له وجهاً؛ چون فرزندی را محمد نامگذاری نمودید، او را گرمی بدارید و در مجالس برای او جا باز کنید و به صورت زنده و ناهنجار با او مواجه نشوید» (1).

ایشان در بیانی دیگر در همین مورد می‌فرمایند: «ما من مائدة وُضِعَتْ فَقَعَدَ عَلَيْهَا مَنْ اسمه محمدٌ أو أحمدٌ إلا قدّس ذلك المنزلُ فی کلِّ یومٍ مرتین؛ هیچ سفره‌ای گسترده نمی‌شود که بر آن اشخاصی با نام محمد یا احمد باشند، مگر آنکه آن منزل روزی دو بار مورد تقدیس قرار می‌گیرد» (2).

امام رضا (ع) همچنین درباره عظمت نام محمد و برکات آن می‌فرماید: «لا یدخلُ الفقرُ بیتاً فیهِ اسمُ محمدٍ أو أحمدٍ أو علیٍّ أو الحسنِ أو الحسینِ أو جعفرٍ أو طالبٍ أو عبداللهٍ أو فاطمةٍ مِنَ النساءِ؛ فقر وارد خانه‌ای نمی‌شود که در آن، این نام‌ها باشند: محمد، احمد، علی، حسن، حسین، جعفر، طالب، عبدالله، و از زنان فاطمه» (3).

امام رضا (ع) درباره جایگاه پیامبر (ص) و اهل بیت (ع) به نقل از آن حضرت می‌فرماید: «قال رسول الله صلی الله علیه و آله: یا علی، خلق الناس من شجر شتی، و خلقت أنا و أنت من شجرة واحدة، أنا أصلها، و أنت فرعها و الحسن و الحسین أغصانها... فمن تعلق بغصن من أغصانها أدخله الله الجنة...؛ ای علی! مردم از درخت‌های مختلف آفریده شده‌اند ولی من و تو از یک درخت آفریده شده‌ایم. من ریشه آم و تو تنه آن، و حسن و حسین، شاخه‌هایش و دوستان‌انمان، برگ‌های آن‌اند. هر کس به چیزی از آن درخت چنگ زند، خداوند عزوجل او را وارد بهشت می‌کند» (4).

در روایتی دیگر امام رضا (ع) چگونگی صلوات بر پیامبر (ص) را متذکر شده‌اند. ابن ابی‌نصر می‌گوید خدمت امام رضا (ع) عرض کردم که بعد از نماز چگونه صلوات و سلام بر حضرت رسول صلی الله علیه و آله باید فرستاد؟ امام رضا (ع) در جواب فرمود می‌گوئی: السَّلَامُ عَلَیْکَ یا رَسُولَ اللَّهِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَکَاتُهُ السَّلَامُ عَلَیْکَ یا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یا خَیْرَةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یا حَبِیبَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یا صِیْقَةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یا امینَ اللَّهِ اَشْهَدُ اَنَّکَ رَسُولُ اللَّهِ وَاَشْهَدُ اَنَّکَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَاَشْهَدُ اَنَّکَ قَدْ نَصَحْتَ لَامَتِکَ وَجَاهَدْتَ فی سَبیلِ رَبِّکَ وَعَبَدْتَهُ حَتّٰی اَتَاکَ الْیَقِیْنُ فَجَزَاکَ اللَّهُ یا رَسُولَ اللَّهِ اَفْضَلَ ما جَزٰی نَبِیًّا عَنْ اُمَّتِهِ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَ اَلِ مُحَمَّدٍ اَفْضَلَ ما صَلَّیْتَ عَلٰی اِبْرَاهِیْمَ وَ اَلِ اِبْرَاهِیْمَ اِنَّکَ حَمِیدٌ مَّجِیدٌ.

سلام بر تو ای رسول خدا و رحمت خدا و برکاتش. سلام بر تو ای محمد بن عبدالله سلام بر تو ای برگزیده ی خدا سلام بر تو ای حبیب خدا سلام بر تو ای انتخاب شده ی خدا سلام بر تو ای امین (وحی) خدا. گواهی دهم که تو پیامبر خدایی و گواهی دهم که تویی محمد بن عبدالله و گواهی دهم که به راستی تو برای امت خیرخواهی کردی و در راه پروردگارت جهاد کردی و او را پرستش کردی تا یقین (یعنی مرگ) به سراغت آمد. پس پاداشت دهد خدا ای رسول خدا بهترین پاداشی که از طرف امتی به پیغمبرشان دهد. خدایا درود فرست بر محمد و آل محمد بهترین درودی که بر ابراهیم و آل ابراهیم فرستادی که همانا تو بسیار ستوده و بزرگواری» (5).

امام رضا (ع) همچنین فرمود: «إنا أهلُ بیْتِ تری وَعَدْنَا عَلَیْنَا دَیْنا کما صَتَعَ رَسولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله؛ ما اهل بیت، وعده‌های خود را برای خودمان، بدهی و دین حساب می‌کنیم، چنان‌که رسول اکرم صلی الله علیه و آله چنین می‌کردند» (6).

امام رضا (ع) همچنین در موضع تبیین مقام امامت و جایگاه ولایی حضرت رسول اکرم (ص) فرمود: «امامت در نسل ابراهیم (ع) باقی بود و یکی بعد از دیگری نسل به نسل آن را به ارث می‌بردند تا اینکه پیامبر اسلام (ص) وارث آن گردید. خداوند می‌فرماید: «انّ اولی الناس بابراهم للذین اتبعوه و هذا النبی والذین آمنوا والله ولی المؤمنین» و این امامت، خاص حضرت رسول (ص) بود که به امر خدا- به همان وجه که خداوند واجب فرموده بود- به عهده علی (ع) قرار داد و سپس در آن دسته از نسل حضرت علی (ع) که برگزیده بودند و خداوند علم و ایمان به ایشان داده، قرار گرفت... این امامت در اولاد علی (ع) تا روز قیامت خواهد بود» (7).

امام رضا (ع) درباره رسول خدا (ص) فرمود: «إن رسول الله (ص) یوم القيامة آخذ بحجزة تعالی ونحن آخذون بحجزة نبینا وشیعتنا آخذون بحجرتنا ثم قال: والحجزة النور وقال فی حدیث اخر: معنى الحجزة: الدین؛ رسول خدا (ص) در قیامت به دامن خداوند چنگ می‌زند و ما به دامن پیامبرمان و شیعیان ما نیز به دامن ما چنگ می‌زنند. سپس فرمود: مراد از دامن نور است و در حدیث دیگر فرمود: دامن به معنی دین است» (8).

و در پایان پاره‌ای از خصوصیات اخلاقی پیامبر (ص) از زبان امام رضا (ع) را یاد آور می‌شویم. امام رضا (ع) به نقل از پدران

گرامی خویش به نقل از امام مجتبی(ع) می‌فرماید: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فُحْمًا مُقَحَّمًا... يَتَكَلَّمُ بِجَوَامِعِ الْكَلِمِ فَضْلًا لَا فُضُولَ فِيهِ وَ لَا تَقْصِيرَ. دَمْنَا، لَيْسَ بِالْجَافِي وَ لَا بِالْمَهِينِ تَعْظُمُ عِنْدَهُ التَّعَمُّةُ وَ إِنَّ دَقَّتْ لَا يَدُّمُ مِنْهَا شَيْئًا غَيْرَ أَنَّهُ كَانَ لَا يَدُّمُ دَوَاقًا وَ لَا يَمْدَحُهُ وَ لَا تُغْضِيهِ الدُّثْيَا وَ مَا كَانَ لَهَا، فَإِذَا تُعْوَطِيَ الْحَقَّ لَمْ يَعْرِفْهُ أَحَدٌ، وَ لَمْ يَقُمْ لِعُضْوِيهِ شَيْءٌ حَتَّى يَنْتَصِرَ لَهُ...».

«رسول اکرم صلی الله علیه و آله (در نظرها) با شکوه و بزرگواری بودند... سخنانی کوتاه، جامع و بی‌چون و چرا می‌گفتند بدون کم و زیاد، نرم‌خو و مهربان بودند، در حق کسی ظلم نمی‌کردند، کسی را خوار نمی‌شمردند، نعمت را اگر چه کم بود، بزرگ می‌دانستند و چیزی از آن را نکوهش نمی‌کردند، از مزه غذا نه بد می‌گفتند و نه تعریف می‌کردند، دنیا و آنچه به آن مرتبط است ایشان را خشمگین نمی‌ساخت و هرگاه حقی ضایع می‌شد، احدی را ملاحظه نمی‌کردند و چیزی باعث رفع خشمشان نمی‌شد، تا آن که حق را حاکم سازند(9).

پی‌نوشت‌ها

- 1 - عیون اخبار الرضا، ج2، ص 16، ح 29
 - 2 - صحيفة الرضا(ع)، ص88، ح20؛ عیون أخبار الرضا(ع)، ج2، ص29، ح31
 - 3 - فروع کافی، ج6، ص19، ح18
 - 4 - عیون أخبار الرضا(ع)، ج2، ص134، ح324
 - 5 - مفاتیح الجنان، انتشارات اسوه، قم، ص 56
 - 6 - تحف العقول، ص 446
 - 7 - عیون اخبار الرضا ج 1 ص 217 و 218
 - 8 - عیون اخبار الرضا ج 1 ص 254 ح 20
 - 9 - عیون اخبار الرضا، ج 2، ص 635، ح 1
- منبع: پایگاه اطلاع‌رسانی شمس طوس